

SHAR-PEI AUTOINFLAMMATORY DISEASE (SPAID)

Súhrn informácií pre chovateľov a majiteľov.

Ako nepanikáriť a ako si, pokiaľ možno, zachovať „chladnú hlavu“.

Odporúčania pre liečbu.

Mgr. Viera Staviarska

(Odborne editované: MVDr. Vlado Piskay, MUDr. Etela Janeková)

Update: 8.2.2026

Často prezentovaná téma vo virtuálnom priestore Google, Facebook, množstvách diskusných fór a inde. Majitelia psov s akútnym problémom sa pýtajú a všemožne hľadajú pomoc. Pridávajú sa majitelia nakazení panikou a strachom. Pochopiteľné...

Tak by som opísala situáciu, ktorá dlhodobo pretrváva v societe chovateľov a majiteľov šarpejov. Strachom môže človek presiaknuť aj vtedy, keď hľadá pomoc na sociálnych sieťach a dostáva protichodné, nie vždy relevantné a niekedy žiaľ aj nezmyselné odpovede. Otázky sa hromadia, často opakujú...

Som jedna z vás a rozumiem, prečo vás táto téma trápi. To je dôvod, prečo som skompletizovala tieto momentálne dostupné ODBORNÉ informácie. Pozrela som sa na ne očami majiteľa, chovateľa, ale aj človeka, ktorý sa farmakologiou, farmakokinetikou a patogenézou chorôb zaoberá z titulu svojej profesie. Som vďačná klinickému farmakológovi, za rady aj vysvetlenia niektorých náročnejších farmakokinetických procesov a lekárom, ktorí sa s niektorými zmienkami procesmi stretávajú v humánnej medicíne. Pretože, ako dokázal výskum, proces vzniku a manifestácie ochorenia SPAID je veľmi podobný procesu, ktorý prebieha v tele človeka.

Pokúsim sa komplikované odborné výrazy pretlmočiť do „našej“ obyčajnej „reči“ tak, aby boli pokiaľ možno čo najviac zrozumiteľné, a tým aj viac nápomocné.

Tento článok píšem s nádejou, že vám uvedené informácie pomôžu. Nepomôžu žiaľ tým, ktorí bojujú s akútnymi prejavmi SPAID a majú psíkov už so závažnými orgánovými zlyhaniami. Kiež by som mohla a vedela... Pokúsim sa však vysvetliť, prečo sa SPAID manifestuje. A ak je niečo o čom vieme, čo by nám mohlo pomôcť odvrátiť, či zmierniť trápenie, dávam to teraz na „papier“. Vychádzam zo skúsenosti viacerých chovateľov, veterinárov, lekárov a dokladám to odbornými tvrdeniami.

Čo sa z článku dozviete:

- Ako a prečo vzniká SPAID Shar-Pei Autoinflammatory Disease (SPAID).
- Aké sú základné prejavy SPAIDu.
- Spúšťače epizód a ako ich minimalizovať.
- Prečo má shar pei väčšiu papuľu a vrásky.
- Akú funkciu plní hyaluron v organizme šarpeja a prečo je dobré ho mať pod kontrolou.
- Varovné signály. Ako spoznáme, že niečo nie je v poriadku.
- Rady, ako predchádzať chronickým problémom a ako správne posilniť imunitu.
- Prečo som presvedčená, že často máme riešenie, iba ho vlastným konaním pokazíme....

Tento článok je zhrnutím základných odborných zdrojov, ktoré potrebujeme vedieť, aby sme pochopili podstatu ochorenia a logiku toho, na čo má byť majiteľ/chovateľ opatrný. Vysvetľujem aj to, čo zapríčiňuje unikátny výzor plemena. A je to veľmi zaujímavý poznatok.

UPOZORNENIE: Je VEĽMI dôležité, aby každý, kto číta tento článok vedel, že téma sa týka ochorenia, ktoré vzniká výnimočne a naďalej platí, že shar pei patrí k prapôvodným plemenám (jedno z najstarších plemien), ktoré je odolné voči množstvám ochorení, ktoré postihujú iné plemená možno do väčšej miery, ako SPAID nás. Správnym chovateľským programom sa aj SPAID môže postupne eliminovať z celej populácie.

Aby sme pochopili, prečo sa aktivizujú prejavy autozápalového, geneticky podmieneného ochorenia SPAID, potrebujeme vedieť niečo viac o hyaluron acide - hyalurone (ďalej len HA). Ako v organizme funguje a akú úlohu v ňom plní. Je to dôležité vedieť aj preto, aby sme poznali hlavný dôvod toho, prečo je nevyhnutné zaviesť do rutínnej dennej praxe niektoré opatrenia, vďaka ktorým môžeme minimalizovanie rizika prepuknutia akútnych epizód. Našou snahou je, aby sa prejavy ochorenia neaktivizovali u doteraz zdravých jedincov a u tých, u ktorých sa už ochorenie prejavilo, chceme jeho periodicitu/návratnosť potlačiť na minimum. **Chceme vedieť vytvoriť správne prostredie pre plnohodnotný život nášho šarpeja.**

„Zdravie šarpeja je často priamo úmerné harmonickej produkcii zdravého hyaluronu.“

Hyaluronic acid (Hyaluron/HA)

Fenomén, ktorý má hlavný podiel na unikátnom výzore plemena. Každý shar pei má genetickú mutáciu, ktorá spôsobuje nadmernú produkciu hyaluronu (HA). A práve HA je zodpovedný za typické znaky plemena, ktorými sú nadmerné vrásky a vyplnená papuľka. Niekedy ide až o 10-násobne vyššiu produkciu HA, v porovnaní s inými plemenami (aj s tými, ktoré majú tiež viac vrások, či mäsitejšiu papuľu).

„Hyaluronic acid (HA) je pointa krásy, ale aj trápenia pre plemeno.“

Hyaluron pod drobnohľadom.

Zdravé telo (psa aj človeka) má HA všade. Je jednou z hlavných zložiek medzibunkovej hmoty a súčasťou spojivových, epitelových a nervových tkanív. Vo veľkom množstve sa nachádza vo výstelke črevného traktu, v očnom sklovci, v synoviálnej (kĺbovej) tekutine, v šľachách, v svaloch, v koži, obličkách, v mozgovej perineuronálnej sieti, v cievnych stenách... V tele plní mnoho dôležitých úloh, ako napr. poskytuje viskozitu kĺbovej tekutine, pomáha kontrolovať hydratáciu tela. Má schopnosť absorbovať veľké množstvo tekutiny. Dôležitú úlohu má aj v podkoží. Napomáha pružnosti kože a aj hojeniu rán. Šarpej ho má v podkoží a v tvárovej časti vo väčšej miere. Vďaka tomu sa mu tvoria bohatšie vrásky, lalok a objemnejšia papuľu.

„Hyaluron vytvára ochrannú vrstvu a bariéru prieniku infekcií do vnútorných orgánov.“

Hyaluron (HA) je **dynamická molekula**, ktorá sa sústavne tvorí a rozkladá. V tele sa rýchlo recykluje, vstrebáva. Niektoré molekuly prežijú len niekoľko hodín alebo dní. Denne sa môže obmeniť viac ako jedna tretina všetkého HA v tele. Je to neustály proces tvorby nového a eliminácie starého. Množstvo HA sa znižuje s pribúdajúcim vekom. (Preto pozorujeme u starších jedincov menej vyplnenej papule a voľnejšie podkožie.)

Ako sa HA eliminuje z tela? Prostredníctvom lymfatického systému 85-90% pečeňou, 10% obličkami. Niektoré fragmenty nízkomolekulového HA ostávajú v tomto procese nemenné a plnia funkciu, ktorá sa nazýva homeostáza (udržiavajú rovnováhu v meniacom sa prostredí). Homeostáza je ďalším dôležitým pojmom, ktorý potrebujeme poznať. Ak v procese tvorby a eliminácie HA nastane odchýlka (tvorba HA je zvýšená/znížená), **mení sa aj pomer nových a neeliminovaných/stálych** fragmentov. Naruší sa jeho homeostáza (rovnováha) v organizme.

*Organizmus tento stav veľmi rýchlo zaregistruje, spúšťa obranné mechanizmy na zabezpečenie homeostázy (rovnováhy). Tým **ochranným mechanizmom je zvýšená telesná teplota a zápal.***

„Isté fragmenty HA sú zodpovedné za kontrolu jeho zdravej ROVNOVÁHY v organizme - homeostázu. Tá je potrebná na to, aby sa nespustili zápalové procesy (SPAID).“

Čo poškodzuje HA a jeho rovnováhu v organizme?

Vieme, že **neustála harmonická produkcia HA je pre toto plemeno veľmi dôležitá, pretože:**

- Neporušený HA je dobrou ochrannou bariérou.
- V prípade jeho poškodenia vzniká vstupná brána pre patogény (hlavne streptokoky, stafylokoky, klostrídie) a zároveň „živná pôda“ pre ich množenie.
- Pri narušení harmonického množstva HA v organizme, jeho fragmenty spúšťajú ochrannú reakciu - zápal.

Rovnováha tvorby HA je neustále narušovaná rôznymi vplyvmi. Môžeme ich všeobecne nazvať stresom.

„Stres je akýkoľvek podnet či stimul, ktorý spôsobuje nerovnováhu vo vnútornom prostredí organizmu.“

Hyaluron je citlivý na stresové podnety, ktoré môžeme všeobecne zhrnúť na:

- **Podnety z vonkajšieho prostredia** – extrémny chlad, teplo, nedostatok kyslíka, extrémne zmeny prostredia, psychický „atak“ rôzneho typu a podobne.
- **Podnety z vnútorného prostredia** (zo samotného organizmu) – nízka/vysoká hladiny glukózy (hypoglykémia/hyperglykémia), zmeny pH vo vnútornom prostredí, narušenie črevnej mikroflóry, leukopénia, kario problémy a pod.
- **Toxicky pôsobiace enzýmy** - Hyaluronidáza – (streptokoková, stafylokoková, klostrídiová) ktorá rozpúšťa medzibunkové tunely depolymerizáciou kyseliny hyaluronovej prítomnej v medzibunkových priestoroch a uľahčuje baktériám prenikáť do hĺbky tkanív.

Väčšina stresových podnetov sú bežné situácie v živote psa. Rovnováhu HA v organizme nemusia vôbec narušiť. U každého jedinca je rôzna miera citlivosti a schopnosť adaptácie na stres. U niektorého môže byť dostatočne silná, aby na rušivé podnety vôbec nereagoval. Jeho organizmus môže byť imunitne silný na to, aby homeostázu v prípade potreby rýchlo obnovil.

Naopak, ťažké stresy, extrémny chlad, infekcia, porušenie ochrannej vrstvy tráviaceho systému, strata - zabehnutie, úmrtie majiteľa, odlúčenie od rodiny či pôvodnej svorky... môžu byť pre psa veľkou záťažou, narušiť prirodzené procesy v organizme a narušiť aj homeostázu hyaluronu.

Každý organizmus je rôzne odolný. Zo skúsenosti vieme, že môže ísť o kaskádovité, postupné spustenie, nabaľovanie problémov. Preto je potrebné, aby majiteľ psa bol empatický a pozorný.

Záhada spadnutých papulí a vrások.

Množstvo a kondícia hyaluronu je úzko spätá s tvorbou hormónu, ktorý sa volá kortizol. Aj keď to znie zvláštne, jeho prirodzená produkcia má veľkú zásluhu na efekte, ktorý pozorujeme pomerne často. Ide o obdobia padajúcej „stratenej“ papule. Málo kto vie, že v čase stresu, začnú nadobličky vo zvýšenej miere produkovať hormón kortizol. **Zvýšená produkcia kortizolu potláča tvorbu hyaluronu.** Kondíciu vrások a zmeny vo veľkosti papule by sme si preto mali pozorne všímať. Prečo? Môžu reagovať na niektorú formu stresu (viď vyššie). Ak si zmeny všimneme rýchlo, môžeme veľa zachrániť... Zhrňme si to ešte raz a spojme všetky jednoduché, ale dôležité fakty:

Kortikoidy – ich úloha v organizme a vplyv na hyalurón.

V súvislosti s pôsobením kortizolu tu nejde iba o pýchu šarpeja (papuľku), ale aj o jeho zdravie...

Kortizol patrí do skupiny steroidných hormónov, ktoré sa vytvárajú v kôre nadobličiek. Ovplyvňujú mnoho fyziologických systémov, ako je odpoveď na stres, imunitná odpoveď, kontrola zápalu, alergické reakcie, metabolizmus cukrov, rozklad proteínov, hladina elektrolytov v krvi a podobne. Liečivá s kortikoidnými účinkami sú používané pri viacerých ochoreniach, ktoré sú na imunologickom podklade.

Keď sa šarpej vystaví neadekvátnemu stresu, jeho organizmus začne s nadprodukciou vlastného kortizolu. Kortizol potláča prirodzenú produkciu hyaluronu, čím sa narúša jeho homeostáza v organizme. Fragmenty HA zodpovedné za homeostázu spúšťajú ochrannú reakciu – teplotu, zápal.

U šarpeja sa tento proces prejavuje aj vizuálne. Ak v organizme, pod vplyvom stresu, prebieha zvýšená tvorba kortizolu, ten potlačí tvorbu nového hyaluronu a prirodzene sa začne zmenšovať jeho podkožná vrstva. To je dôvod zmenšovania papule a hutnosti vrások. Každý skúsenejší chovateľ vám potvrdí vlastnú skúsenosť s týmto javom.

Ako je uvedené na začiatku, proces eliminácie a tvorby nového hyaluronu prebieha veľmi rýchlo. A teda strata a obnova papule/vrások je badateľná bežným pozorovaním v krátkom časovom úseku, v horizonte niekoľkých dní. Preto môžeme veľmi rýchlo zbadať, že s našim šarpejom sa deje niečo nezdravé...

Už vám dáva zmysel, prečo máme varovný signál spadnutej papule brať vážne?

Rovnaký proces prebieha, ak psovi podávame hormón kortizol vo forme tabliet či injekcií.

Účinok kortizolu na potlačenie tvorby HA sa využíva vo veterinárnej praxi aj pri liečbe vážnych problémov, ktoré sú spojené s nadprodukciou HA. Ide napríklad o závažnú vezikulárnu kožnú mucinózu (bublínky mucínu v koži) alebo na uvoľnenie lymfatického systému päty (chronický opuch v dôsledku hromadenia tekutiny) a podobne.

Ak by na riešenie SPAID problémov stačila regulácia kortizolu v organizme, mali by sme po problémoch... Nie je všetko také jednoduché... Problém je v tom, že nevhodné a dlhodobé používanie kortikosteroidov môže spôsobiť aj veľmi závažné nežiaduce účinky.

Ak už zmieňujem liečbu, tá nie je ľahká. Ochorenia patriace pod skupinu SPAID sa môžu kedykoľvek vrátiť. Ide o genetickú mutáciu a teda nemôžeme predpokladať, že vyliečením jednej epizódy sme sa zbavili problému. Epizóda prejavu sa môže (ale aj nemusí) vrátiť.

Treba spomenúť, že momentálne sú k dispozícii aj moderné lieky, ktoré nemajú nežiaduce účinky, ako steroidy. Tieto lieky patria do skupín JAK inhibítorov. Pôsobia tak, že zablokujú (inhibujú) pôsobenie enzýmov známych ako Janusove kinázy. Tieto enzýmy zohrávajú dôležitú úlohu v procese vzniku zápalu. Ich zablokovaním (inhibíciou) sa neprenesie signál, ktorý je podnetom pre spustenie ďalšej kaskády procesov spôsobujúcich zápal. JAK inhibítory sa úspešne používajú pri liečbe reumatologických ochorení a imunitne podmienených derma problémov spolu s ich sprievodnými prejavmi. Na takomto princípe účinkuje aj liek Apoquel. Ďalšie lieky sú v štádiu klinického skúšania.

Vieme už, ako spolu súvisí hyaluron a zápalové ochorenia patriace pod Shar-Pei Autoinflammatory Disease (SPAID) Poďme sa im teda venovať trochu viac...

SHAR-PEI AUTOINFLAMMATORY DISEASE (SPAID)

Autozápalové (Nie autoimunitné) poruchy sú skupinou chorôb, ktoré sa prejavujú ako opakujúce sa horúčky, vysoké zápalové reakcie kĺbov, náchylnosť k zápalom kože a vnútorných orgánov vrátane nervového systému. Sú spôsobené genetickými mutáciami.

Ak čakáte, že toto ochorenie má jednoduché symptómy a dajú sa jednoducho a stručne opísať, mýlite sa. U plemena šarpej sa uvádza 5 najčastejších prejavov SPAIDu. Môžu sa vyskytovať samostatne, ale často sú vo vzájomnej kombinácii. Výskyt všetkých prejavov u jedného jedinca je veľmi raritný, malo pravdepodobný.

SPAID a jeho 5 prejavov:

- Familial Shar-Pei Fever (FSF) – horúčka šarpejov neznámeho pôvodu.
- Amyloidóza.
- Artritída – reumatoidne bolesti a opuch kĺbov, neschopnosť pohybu, SHS – swollen hock syndrom (syndróm opuchnutej päty).
- Cutenouse mucinosis - nadmerná tvorba a ukládanie hyaluronu, vytváranie ložísk mucínu („bublínky na tele“ s obsahom mucínu).
- Zápal zvukovodu a kože.

Momentálne sú k dispozícii testy, ktoré **identifikujú mieru rizika**, v ktorom sa testovaný jedinec nachádza. **Neznamená to však, že každý pozitívne testovaný pes je chorý.** Prejav ochorenia sa u niekoho môže a nemusí vyvinúť. Záleží veľa od toho, ako je jedinec imunitne „odolný“ a v akých podmienkach žije. Je veľa pozitívne testovaných psov s vysokou mierou rizika, a pritom sa bezproblémovo dožívajú vysokého veku s minimálnou aktivitou ochorenia, alebo žiadnou.

Testy by sa mali používať pri manažovaní chovateľských cieľov v chovateľských staniaciach, aby sa táto genetická záťaž z populácie postupne eliminovala. Môžu byť akýmsi „vodítkom“ pre majiteľa, aby poznal mieru rizika, bol správne empatický a dostatočne pozorný ku svojmu psíkovi. Svojim prístupom a starostlivosťou môže riziko minimalizovať.

Práve toto sú dôvody, pre ktoré sa zvyšuje zmysel čistokrvného kontrolovaného chovu, v ktorom sa SPAID testovaní jedinci môžu krížiť s menej rizikovými a s jedincami z dlhovekých línií. Všetko na základe genealogických poznatkov. Toto bezpapierový chov nemá šancu poskytnúť!

Varovné signály

Máme veľa dôvodov, prečo si všímať varovné signály, že v organizme sa deje neprirodzený proces, ktorý je spojený s narušením homeostázy HA. Ak ich poznáme, môžeme reagovať včas a veľa toho ešte zachrániť. Venujme pozornosť tomuto:

- náhle, alebo postupné zmenšenie papule,
- zníženie „hustoty-hutnosť“ vrások,
- náhle, alebo postupné bezdôvodné chudnutie (v správnom výživovom a energetickom režime),
- opuchy (hlavne nôh),
- únava,
- dýchavičnosť pri bežnej záťaži,
- riedka stolica (ak nedošlo k zmene krmiva, alebo k identifikovanej diétnej chybe),
- črevný diskomfort,
- tmavý, skalený moč,
- stále zväčšený priestor brucha,
- striedanie období normálneho jedenia s nechutenstvom bez odôvodnenej príčiny.

Sú to signály, ktoré by vás mali motivovať k tomu, aby ste psovi dali urobiť laboratórne testy. V tele môžu prebiehať patologické procesy, ktoré už ovplyvňujú alebo narušujú tvorbu prirodzeného hyaluronu. Môžu ukazovať, že, dochádza/alebo už došlo k narušeniu zdravého vnútorného prostredia (niektoré vnútorné organické poruchy), ako aj vznik, rozvoj niektorého závažného prejavu SPAID.

Diagnostika

Momentálne môže veterinárny lekár stanoviť diagnózu iba vylučovacou metódou, diferenciálnou diagnostikou. Vylúčením iných príčin horúčky, zhodnotením momentálneho stavu psa.

„Genetické testy na SPAID nie sú diagnostické!“

Genetický SPAID test nekonkretizuje, nepotvrďuje, ale ani neneguje ochorenie. Jednotlivé prejavy SPAIDu by mal veterinár vedieť rozoznať a cielene ich liečiť.

Na diferenciálnu diagnostiku všetkých 5 prejavov SPAIDu sa používajú rôzne diagnostické a laboratórne metódy a testy. Všetko záleží od toho, ako sa ochorenie prejavuje (diferenciálny krvný obraz, cukor v krvi,

vyšetrenie moču - urea, kreatinín, kyselina močová, funkcia pečene, elektrolyty, marker zápalu, funkcia štítnej žľazy, vyšetrenie stolice, alergické testy, sono vyšetrenie vnútorných orgánov, kožné stery...).

1 - Familiárna horúčka Shar-Pei (FSF)

je syndróm opakujúcej sa veľmi vysokej horúčky (niekedy až 41° C), ktorý je často spojený s náhodnými zápalovými príhodami, opuchom a bolestivosťou kĺbov, opuchom tváre, celkovou nemohúcnosťou, nevládnosťou. Pes odmieta pohyb, je nahrbený, malátny. Tieto prejavy zvyčajne trvajú **12-36 hodín**. FSF je syndróm ktorým trpí asi 25% populácie šarpejov.

U psov s FSF sa ako jeho následok môže vyvinúť amyloidóza. Táto závažná komplikácia postihuje asi 5% psov s FSF. Prvé príznaky, že sa tak deje môžu byť:

- Zvýšený príjem tekutín a častejšie močenie
- Zvracanie
- Ťažké dýchanie
- Nechutenstvo
- Hnačky

Najčastejšie je atak FSF sprevádzaný aj silnou reumatickou bolesťou, pes sa nemôže hýbať, kríva. Veľmi nepríjemná a nebezpečná je kombinácia s infekciou. Takto chorý jedinec potrebuje rýchlu, cieleňú a sofistikovanú odbornú liečbu.

Akútna epizóda horúčky

Každý stav a každý jedinec musí byť posúdený veterinárnym lekárom. Je vhodné mať doma k dispozícii lieky, ktoré sa psovi, po porade s veterinárom, čo najskôr podajú. Je potrebné konať veľmi rýchlo. Účinné a osvedčené je podávanie nesteroidných protizápalových liekov NSAID. **V tomto prípade však iba tie, ktoré sú určené pre psov** ako napr: Carprofen (Novox or Rimadyl), Deracoxib (Deramaxx), Firocoxib (Previcox), Meloxicam (Metacam) a podobne – všetky sú na predpis veterinárom. Pre rýchle a krátkodobé podanie je vhodný paracetamol (Nurofen). Ale iba v prípade, ak pes nemá žalúdočné problémy a problém s trávením.

!!! Nepoužívajte humánne lieky typu ako napr. Ibalgin, Ibuprofen, Diclofenac, Veral, Voltaren, Movalis, Aulin, Panadol, Paracetamol, Paralen, Ataralgin, Coldrex ...

Lieky na potlačenie teploty a bolesti najprv konzultujte s veterinárom! ÚPLNE sa vyhnite podávaniu NSAID spolu s kortikosteroidmi ako napr. prednizón. Upozornite svojho veterinára, ak váš pes zvracia, pretože žalúdočné vrede sú častou komplikáciou liečby.

Buďte opatrní pri obkladoch s ľadom alebo studených chladivých kúpeľoch. Prečo ľadová voda nie je správnym riešením? Pretože spôsobuje rýchle stiahnutie krvných ciev, čo spomaľuje prietok krvi, čím sa paradoxne spomalí proces chladenia. Psa ochladzujeme navlhčenou utierkou (do nej môžeme vložiť kocky ľadu), ktorú ukladáme na slabiny, ňufáčik. Externé chladenie by malo byť len pre psov s horúčkami, ktoré sa na ceste k veterinárnemu lekárovi blížia k 41C. To však môže zväziť každý majiteľ podľa toho, ako prebieha momentálna situácia.

Viem, že je ťažké zachovať v takej chvíli pokoj. Snažte sa však aspoň o to, aby pes nebol v hlučnom a rušnom prostredí. Odpustite si v danom čase hádky, krik, hlučnú TV či hudbu a iný randál. Pamätajte aj na to, že pes váš nepokoj vníma.

Shar-Pei s FSF sa môže dožiť vysokého veku. My však musíme byť edukovaní a rozvážni v konaní, aby sme robili všetko, čo je v našich silách, pre zníženie rizika vzniku chronického zápalu. **Dôležitým cieľom je dosiahnuť čo najdlhšie prestávky medzi jednotlivými atakmi FSF.** Ochorenie musíme mať pod kontrolou ako sa len dá. To je spôsob, ako psovi u ktorého sa FSF aktívne vyskytuje, môžeme pomôcť žiť čo najkrajší život - bez ohľadu na to, aký dlhý môže byť.

Musíme si uvedomiť, že kombinácia genetickej predispozície a nepriaznivého vplyvu životného prostredia môže u niektorých jedincov viesť k výraznému skráteniu života.

Infekcia

Samotná infekcia môže byť závažným spúšťačom, ale aj komplikáciou FSF. **Hyalurón u šarpeja je mimoriadne citlivý na niektoré baktérie (streptokoky, stafylokoky, klostrídie) huby(plesne) a kvasinky.** Tieto patogény narúšajú molekuly hyalurónu. Ide o už spomínaný proces – Hyaluronidázu, ktorý je jedným zo závažných stresorov, ktorý môže spustiť proces SPAIDu. Uľahčuje baktériám prenikať do hĺbky tkanív.

Ak je horúčka ťažká, perzistentná a / alebo slabo reagujúca na lieky na jej tlmenie, môže sa jednať o infekciu, ktorá celú kaskádu problémov spustila. Je potrebné sa zamerať na jej vyhľadanie, charakterizovanie a liečiť ju veľmi intenzívne. Veterinár zväčša okrem tlmenia bolesti a teplôt začne intenzívnu liečbu širokospektrálnymi antibiotikami, na ktoré sú patogény citlivé. Liečba musí byť započatá rýchlo a musí byť intenzívna.

Hyaluronizáda spôsobuje závažné problémy, preto je potrebné navštíviť veterinára vždy, ak ma pes zvýšenú teplotu dlhšie ako 48 hodín, alebo nereaguje na protizápalové lieky. Obzvlášť by mali byť opatrní majitelia psov u ktorých sa FSF a infekcie už v minulosti vyskytli, alebo majú k nim sklony. V zriedkavých prípadoch sa môže vyskytnúť aj FEBRILE NEUTROPHILIC VASCULITIS AND NECROTIC DERMATITIS (neutrofilná vaskulitída a / alebo syndróm podobný septickému šoku s odpadávaním častí kože). Na tele sa objavujú mokvajúce ložiská s chýbajúcou kožou. Tento stav si vyžaduje nesmierne rýchlu a erudovanú lekársku intervenciu. Oneskorená odborná reakcia a nesprávne zvolená liečba má fatálne následky.

Foto zdroj internet. Ochorenie je extrémne rýchlo progredujúce. Otvorené rany sa objavujú rýchlo. Pes na obrázku vďaka správnej a rýchlej pomoci prežil. Aj keď s jazvami, ale tešil sa ďalej zo života.

Ako som spomínala, vznik ochorenia aj liečba sú skoro totožné s ochorením v humánnej sfére. Ide o rovnakú patogenézu u človeka a zvierata. Obrazok je iba ilustračný. Ochorenie nie je v žiadnom prípade prenosné z alebo na človeka.

2 - Amyloidóza

je ochorenie, pri ktorom sa mení štruktúra niektorých proteínov. Tie sa potom kryštalizujú (stávajú sa nerozpustnými). **Ukladajú sa na rôznych vnútorných orgánoch tela**, najmä v extracelulárnych (mimobunkových) priestoroch. Najčastejšie sa ukladajú v obličkách, pečeni a srdci. Tieto zmenené, skryštalizované, proteíny sa nazývajú **amyloidy**. Závažnosť ochorenia a riziko amyloidózy sa odlišuje v závislosti od toho, ako často sa epizódy FSF objavujú a ako sú silné. Pes postihnutý chronickým zápalom je v riziku vzniku reaktívnej systémovej amyloidózy, ktorá môže viesť k predčasnému úmrtiu. U šarpeja najčastejšie na zlyhanie obličiek.

3 - Mucinóza

Už vieme, že u šarpejov dochádza k zvýšenej tvorbe hyaluronu. Jeho prebytok sa ukladá v podkoží. Tak vzniká jedinečne zhrubnutá koža a nadmerné vrásky. Pri extrémnej tvorbe HA (odchýlka od normy), sa musí jeho nadprodukcia niekde uložiť. Nie vždy má podkožie dostatočnú kapacitu. Na krehkej koži sa začnú vytvárať pľuzgieriky – bublinky vyplnené čírou hustejšou tekutinou, tzv. mucínom. Mucín obsahuje prevážne hyaluron. Výsev takýchto pľuzgierikov sa nazýva mucinóza.

Rovnaký problém môže mať aj človek. Ide o rovnakú patogenézu. Obrázok je iba ilustračný. Ochorenie nie je v žiadnom prípade prenosné z alebo na človeka.

Foto zdroj internet.

4 - Artritída a syndrom opuchnutej päty

Reumatoidne bolesti a opuch kĺbov, nahrbenosť, nemožnosť k pohybu, SHS – swollen hock syndrom (syndróm opuchnutej päty). Ide o najčastejšie príznaky SPAIDu a často súbežné problémy s FSF. Extrémna tvorba HA môže zaťažovať lymfatické cesty a je zodpovedná aj za tzv. lymphangitis syndrom, ktorý vedie k lymfoedému. Opuchy sú v takýchto prípadoch často chronické a obťažujú život psovi sústavne. Odporúča sa úzkostná starostlivosť o čistotu a minimalizovať riziko infekcie. Čiastočné zmenšenie takýchto edémov je možné podávaním kortikosteroidov. Liečba však musí byť komplexná a brať v úvahu aj ďalšie komorbidity, ktoré tento stav sprevádzajú.

5 - Zápal zvukovodu a kože

Asi žiadne problémy nepokazili povest plemenu tak, ako práve zápaly kože a uší.

Väčšina šarpejov s aj bez diagnostikovaného rizika pre SPAID prežije svoj život s viac/menšími problémami s uškami a kožou. Práve koža na tele a ušiach je najviac exponovanou bariérou medzi vonkajším prostredím s rizikovými patogénmi (streptokoky, kvasinky, plesne) a vnútorným prostredím. Sú to miesta, kde je hyaluron pod kožou veľmi atakovaný. Vieme, že hyaluron je na tieto patogény veľmi citlivý. Narušenie funkcie kože, ako ochrannej bariéry, pod ktorou sa nachádza hyaluron je pre šarpeja z hľadiska infekcií viac rizikové, ako pre iné plemená. Preto je nesmierne dôležité, aby sme sa vedeli o kožu a uši správne starať.

Starostlivosť však neznamená fanatickú, nepríčetnú, prehnajú a neustálu dezinfekciu, či veľmi časté kúpanie a vytieranie vrások, ako to popisujú niektoré, hlavne staršie zdroje. Táto predstava o starostlivosti je tak hlboko zakorenená, že ešte aj veľa laikov vám potrebu neustáleho kúpania odrecituje jedným dychom a často je to jediné, čo o plemene vedia.

„Starostlivosť o kožu a uši musí byť sofistikovaná.

Musí kombinovať uvážlivú mieru vonkajšej starostlivosti spolu s posilňovaním jej pružnosti a odolnosti budovaním silnej imunity.“

Veľmi často sa stáva, že prvé, čo začne robiť nový majiteľ je kúpanie a drhnutie vrások.

V tomto prípade skutočne platí: Neškriab si, čo ťa nesvrbí. NIE je to pravda, že šarpej potrebuje časté kúpanie a natieranie vrások olejmi! Je to opak toho, čo potrebuje. Inak iba poškodujeme prirodzenú obranu schopnosť kože. Psa kúpeme, ak je špinavý, zaprášený. Nie vždy, často, bezdôvodne a iba preto, lebo niekto kedysi kdesi povedal, že so šarpejom takto treba... (Viac v časti o starostlivosti).

ZÁKLADNÁ STAROSTLIVOSŤ O Psov S RIZIKOM SPAID (AJ TÝCH BEZ RIZIKA). ČO BY SME MALI MONITOROVAŤ.

Rutinne sledovať moč.

Jeho chemický profil, detekovanie proteinúrie (Proteinúria je stav, keď sa močom vylúči väčšie množstvo bielkovín ako je hraničná hodnota). Na vychádzke si všímajte sfarbenie moču. Ak je mútny, tmavý, alebo s obsahom krvi, žiadajte jeho urýchlené vyšetrenie. Varovné je aj veľmi časté močenie aj jeho opak. Málo moču a s príznakmi bolesti pri močení.

- Jedinci s FSF by mali byť vyšetrení vždy, keď nemajú normálny príjem potravy, ak zvracajú, majú hnačku viac ako niekoľko dní.
- Základné preventívne vyšetrenie na ročnej báze.

Štítna žľaza

Liečte akékoľvek **príznaky sekundárnej hypotyreózy – nedostatočná funkcia štítnej žľazy**. Príznaky: riedka srst' na stehnách a zadku spolu s krehkým, slabým osrstením, lysiny. Ak vidíte tieto príznaky, dajte psovi vyšetriť fungovanie štítnej žľazy.

Z uvedeného textu je zjavné, že hyaluron má dôležitú funkciu v organizme šarpeja. Nie je dôležitý iba preto, že sa podieľa na jeho výnimočnom vzhľade (papuľa, vrásky), ale jeho harmonická a neporušená produkcia významne ovplyvňuje zdravie, kvalitu aj dĺžku života. Preto je nesmierne dôležité vedieť, ako sa starať o jeho bezproblémovú produkciu a zdravé fungovanie.

Ako sa starať o zdravý hyalurón?

Jediný produkt, ktorý je momentálne k dispozícii a je cielene vyrobený pre tento účel je HyVitality™ . Jeho receptúru vytvorila Dr. Linda Tintl, známa veterinárka, ktorá svoj výskum zamerala na zdravie šrapejov. HyVitality™ je komplex vitamínov a minerálov, ktorý pokrýva všetky potreby psa, u ktorého potrebujeme mať hyalurón pod kontrolou. Tento produkt svojim zložením pomáha práve pri redukcii (znížení početnosti) prejavov SPAID. Obsahuje iba prírodné látky. **Nie je však dostupný v Európe.** Jeho zakúpenie sa predražuje aj dovozným clom a požiadavkou našich (SK) úradov na zaplatenie DPH. Cena sa tak výrazne pre Európana zvyšuje (cca + 40%). Je nutné ho užívať dlhodobo, celoživotne. Pre trhy, kde nie je HyVitality dostupný, Dr.Tintl odporúča niektoré postupy v stravovaní a kombináciu prírodných suplementov. Tie najdôležitejšie odporúčania uvádzam nižšie.

Strava

- Vysoko kvalitná s nízkym obsahom jednoduchých sacharidov.
- Zdroj mäsa by mal byť z voľne chovaných zvierat. Je preukázané, že takto odchované zvieratá majú mäso s vyšším obsahom omega 6 a omega 3 mastných kyselín.
- Krmivo by malo mať kontrolu na detekovanie obsahu zbytkových hormónov a ATB (pozostatok z použitých vstupných surovín).
- Krmivo by malo obsahovať omega 3 a omega 6 mastné kyseliny s prevahou zložky omega 6, čo napomáha eliminovať zápalové procesy v organizme.
- Krmivo by malo obsahovať vitamín D3 tak, aby jeho denná dávka pokryla minimálne 50-475 IU na 10kg hmotnosti psa.

EPA a DHA

Denne podávať vysoké dávky omega 3 mastných kyselín. Účinná dávka, ktorá môže riešiť zápalové procesy je 900-1800mg EPA, 450-900mg DHA / deň. Je veľmi dôležité, aby zdroj bol veľmi kvalitný, aby neobsahoval zákal alebo nebol kontaminovaný. Ideálne certifikovaná výroba, nakoľko EPA a DHA podliehajú rýchlej oxidácii. Oxidované prvky pôsobia karcinogénne. Preto je overená produkcia mimoriadne dôležitá.

Lecitín

20-40mg / deň v potrave. Je prirodzenou súčasťou a základnou stavebnou jednotkou všetkých telesných buniek. Lecitín patrí medzi fosfolipidy. Tvorí ho prevažne cholín a inozitol. Cholín – ovplyvňuje prenášanie nervových vzruchov, je nevyhnutný pre správnu funkciu činnosti ciev. Inozitol ako záložný zdroj energie podporuje regeneračnú schopnosť organizmu a zvyšuje vitalitu.

Vitamín C

500 mg / denne - hlavne šarpej s väčšou produkciou HA má vysokú potrebu antioxidantov. Existuje teória, že šarpej adekvátne nesyntetizuje vitamín C. Ak má vysoká dávka vitamínu C správne účinkovať, musí byť v depotnej forme – s predĺženým účinkom. Inak ho organizmus nespracuje a vylúči sa močom. Vitamín C môže pôsobiť proti zrážaniu krvi (pozor pri zraneniach) a môže zvýšiť obsah kyselín v žalúdku. Ak by ste si všimli častejšie vracanie kyselín, vysaďte ho.

Probiotiká

Podľa štúdií, klinického pozorovania aj patogenézy chorôb majú probiotiká veľký vplyv na udržiavanie správnej kondície a funkcie tráviaceho systému. Chránia a regenerujú výstelku žalúdka a čriev. Pre šarpeja je to mimoriadne dôležité. Koža a črevo sú najväčšími bariérami imunitného systému a obe oblasti sú bohaté na hyaluron. Niektoré prípady vzplanutia FSF a zvýšená frekvencia horúčkových epizód výborne reagovali na liečbu zameranú na elimináciu nadmerného rastu patogénnych baktérií v tráviacom systéme u pacientov s IBD alebo stresovou kolitídou. Z akéhokoľvek dôvodu porušená výstelka črevného traktu a žalúdka je ideálnym miestom prieniku patogénov do vnútorného prostredia psa. Pre citlivý hyaluron má plemeno zvýšené riziko vzniku ulcerácie GI – zápal čriev. **Probiotiká sú preto pre šarpeja vhodnou voľbou a zdá sa aj potrebné na kontinuálne podávanie.**

Silné, protizápalové, opuch a bolesť redukujúce látky v kombinácii s horeuvedeným sú:

- **Curcumin s piperinom (200mg denne)**
- **Boswellia Serrata (200mg denne)**
- **100-200mg Magnesium citrate.**

Výborný účinok v praxi aj v štúdiách preukázal Methylsulfonylmethane – MSM . Vplýva na redukciu bolestí kĺbov (osteoporóza, reumatoidna bolesť) a má protizápalové účinky.

Nízkodávkový aspirín 100mg tablety: ¼ - ½ tejto nízkodávkovej tablety denne pre psov ktorí **NEMAJÚ problémy s gastrointestinálnym traktom (žalúdok, črevá)**. Môže mať dobrý vplyv pre FSF rizikových psov a zároveň tiež znižuje riziko tromboembolických príhod. Zachovajte opatrnosť, pretože sa môže zvyšovať riziko GIT problémov. Preto túto kontinuálnu podpornú liečbu vždy konzultujte s veterinárom.

Liečebný efekt účinných dávok vitamínov a minerálnych látok sa dostaví až po určitom čase.

Vo všeobecnosti sa dá povedať, že prvé viditeľné prejavy sa dostavia približne po 25 dňoch užívania. Doba je však veľmi individuálna. Užívanie musí byť dlhodobé, niekedy celoživotné.

Na trhu je veľa výživových doplnkov s nízkou koncentráciou účinnej látky. Ak má výživový doplnok účinkovať, musí mať požadované denné dávkovanie. Inak jeho podávanie nemá žiaden zmysel. Kontrolujte množstvo účinnej látky v tablete!

ODBORNÉ ODPORÚČANIA DR. LINDY TINTLE (ŠPECIALISTKA NA LIEČBU SPAID, USA) – PRESNÉ ZNENIE

„

Colchicine – jeho miesto v liečbe horúčky šarpejov

Keďže **horúčkové epizódy sú znakom prítomnosti autoinflamačného ochorenia**, liečba by sa mala začať čo najskôr, aby sa predišlo komplikáciám. U niektorých psov sa vyskytne iba **jedna zaznamenaná epizóda horúčky**, no napriek tomu **predčasne uhynú na amyloidózu** – počet ani frekvencia horúčok **nekorelujú so závažnosťou základného chronického zápalu**. V zriedkavých prípadoch môžu psy **uhynúť na amyloidózu bez akejkoľvek pozorovanej horúčky**, alebo sa ich prvá horúčka objaví až po vzniku **zlyhania obličiek**.

Moje súčasné odporúčania liečby **Shar-Pei horúčky** zahŕňajú podávanie **kolchicínu v dávke 0,025–0,03 mg/kg telesnej hmotnosti dvakrát denne**, prípadne v nižšej dávke podľa znášanlivosti tráviaceho traktu.

Odporúčam začať **nízkou dávkou raz denne** a túto dávku **postupne zvyšovať** až na maximálnu odporúčanú dávku (vypočítanú podľa hmotnosti), pokiaľ ju pes znáša **bez hnačky**, raz alebo dvakrát denne. Pre väčšinu dospelých Shar-Peiov s priemernou hmotnosťou to zvyčajne predstavuje **jednu 0,6 mg tabletu dvakrát denne**.

Kolchicín je **silný liek**, ale **hromadí sa v bielych krvinkách** (čo je žiaduci cieľ liečby) a **tráviace ťažkosti sa objavujú skôr**, než by sa mohli vyskytnúť iné vážne vedľajšie účinky.

Nikdy som nepozoroval dôkazy poškodenia spôsobeného kolchicínom, okrem **prechodnej, liečiteľnej hnačky**, ktorá u citlivých pacientov vymizne po vysadení lieku. Kolchicín lieči **základný mechanizmus ochorenia** tým, že:

- blokuje pohyb **neutrofilov** (typ bielych krviniek),
- znižuje hladiny **cytokínov** (látok sprostredkujúcich zápal),
- narúša **uvolňovanie mediátorov zo žírnych buniek**,
- a bráni tvorbe **amyloidového proteínu** (odpadového produktu zápalu).

U ľudí sa preukázalo, že kolchicín je **bezpečný aj u dojčiat, tehotných žien a pri celoživotnom podávaní**. Liečba je **doživotná**. Tento liek používam od roku 1993 a niektorí moji pacienti ho užívajú **bezpečne viac než 10 rokov**. Niektoré psy však kolchicín netolerujú a majú **chronickú hnačku** – v takých prípadoch sa podáva **nižšia dávka**, alebo sa liek **úplne vysadí**, ak sú ťažkosti závažné.

Kolchicín a cyklosporín sa nesmú podávať súčasne!, pretože sa tým zvyšuje riziko **útlmu kostnej drene**.

Akútne horúčkové epizódy liečim **50 % injekčným dipyrónom (500 mg/ml)**, zvyčajne **0,5–1,0 ml na psa pod kožu**, alebo **meloxicamom**, čo je nesteroidné protizápalové liečivo (NSAID), dávkované podľa hmotnosti podľa príbalového letáku. Injekčný dipyrón je **inhibitor interleukínu-1 beta (IL-1 β)**.

Niektoré horúčky sú **veľmi vážne** a môžu vyžadovať **urgentné veterinárne ošetrovanie**, najmä ak sa telesná teplota blíži k **41 °C** alebo ju presiahne. Majitelia Shar-Peiov by mali **vopred konzultovať liečbu akútnej horúčky so svojim veterinárom**, pretože **včasná liečba v počiatočnej fáze zápalu môže zabrániť jej život ohrozujúcemu priebehu**. Je ideálne mať potrebné lieky **k dispozícii doma**.

Vyhňte sa súčasnému podávaniu NSAID a kortikosteroidov (napr. prednizónu) a **okamžite informujte veterinára**, ak pes vracia, pretože **žalúdočné vredy sú častou komplikáciou**.

..... „

Starostlivosť o kožu a srst'

Tak, ako už bolo uvedené, koža a oblasť uší sú z hľadiska citlivosti podkožného hyaluronu chúlolistivým miestom. Každé malé narušenie povrchu kože je vstupnou bránou pre patogény, na ktoré podkožný hyalurón reaguje veľmi citlivo. Venujte teda srsti, koži a ušiam dôslednú pozornosť.

- Postarajte sa o to, aby ich povrch nebol kontaminovaný kvasinkami a baktériami, odstraňujte peľ, plesne, prach. Ideálne je vytierať srst' utierkou z mikrovlákna (u zdravého psa asi 2x týždenne).
- Kúpte psa iba podľa potreby. Veľmi časté kúpanie môže vysušovať kožu, ktorá tak stráca svoju ochrannú schopnosť. Suchá pokožka môže svrbieť, evokuje potrebu škriabania sa. Situácia sa tak môže skomplikovať druhotnou infekciou (rany po škrabancoch môžu byť infikované).
- Ak je u psa potvrdený kožný patogén, kúpte psa zo zdravotného dôvodu šampónom s účinnou látkou, ktorá je vhodná pre daný prípad. Vtedy dodržiavajte častosť podľa terapeutického odporúčania.
- Aj pri preventívnom kúpaní používajte antifungálny šampón. Posledné spláchnutie by malo byť s octovou vodou (9:1 voda vs ocot) čím likvidujete možné kvasinky a dezinfikujete prípadne malé ranky na tele.

- Na kúpanie, alebo obklady nepoužívajte harmanček. Vysušuje pokožku, ktorá sa stáva citlivejšou a chúlостivejšou. Ak sa rozhodnete pre bylinkový kúpeľ, uprednostnite repík.
- Už dávno neplatí, že šarpej je gaučový pes na parádu a chce/potrebuje iba polihovať ako okrasný vankúš. Pre zdravie kože a srsti je výborné, keď sa prekrví a okyslíči aktívnym pohybom na čerstvom vzduchu...Vyvetrajte mu kožuch na pravidelných prechádzkach.
- Hot spoty riešte okamžitým a častým použitím neдрáždivej dezinfekcie. Rana sa tak skôr vysuší a zahojí.
- Pri liečbe kožných problémov, ktoré sú dráždivé a svrbia, používajte vhodné peny/emulzie, ktoré postihnuté miesta upokojujú a neevokujú škriabanie. Skrúti sa čas liečby a zabráni sa tak vytváraniu druhotnej infekcie.

Starostlivosť o uši

- **Hygiena ucha musí byť úzkostná.** Šarpej má ucho malé a uzavreté. Pod jeho príklopom je teplo a nedostatok svetla. Vytvára sa tým ideálne prostredie na množenie patogénov, ktoré spôsobujú hyaluronidázu (streptokoky, plesne, kvasinky) a pre ich prienik do organizmu. Tak vznikajú neslávne „šarpejovské“ zápaly uší.
- **Uši čistite opatrne, aby ste nespôsobili mikrozranenia. U tohto plemena je to viac dôležité ako u iných.** Pozornosť je potrebná obzvlášť u jedincov s veľmi úzkym zvukovodom.
- Ideálne je používanie prípravkov na báze enzýmov, ktoré šetrne a hĺbkovo rozkladajú ušný maz a nečistoty.
- Čistiacu emulziu naneste do ucha a dôkladne masírujte koreň ucha. Látka sa tak dostane hlboko do vnútorného ucha. Pes si nečistotu a uvoľnený maz vytrasie z uší sám. Dovoľte mu triasť hlavou. **Maz potom vytrite z ušných boltcov jemnou hygienickou vreckovkou. Robte to šetrne, aby ste zbytočne nepodráždili povrch kože a nespôsobili drobné ranky.** Stále myslite na to, že každým nešetrným zásahom môžete vytvoriť priestor na prienik infekcie k citlivému hyaluronu. To je dôvod, prečo často počujeme, že čím viac uši čistím, tým viac sú zapálené...alebo, že zápal vznikol po čistení.
- **Nepoužívajte agresívne prípravky na báze alkoholu.**
- **Produkty na zabránenie infekcie na báze prášku sú u šarpeja menej vhodné.** Zvyčajne prášok zasahuje do vnútra zvukovodu a upcháva ho. Následky sa dostavia neskôr. Pri úzkom zvukovode môže ísť o závažné problémy zvukovodu. Práškové produkty je potrebné nanášať iba na boltce. Nie do vnútra ucha. Veľmi populárne produkty na báze prášku, ktoré sú dostupné v SK a CZ často neobsahujú anti hrudkovaciu zložku, čo spôsobuje upchávanie zvukovodu.
- **Dávajte veľký pozor, aby ste nepreniesli infekciu z jedného ucha do druhého.** Aj keď má pes infekciu iba v jednom uchu, liečebnú/čistiacu emulziu nanášajte do oboch uší. Pri liečbe jednostranného zápalu a infekcie nepoužívajte tú istú pipetu na nanášanie emulzie do druhého, potenciálne zdravého ucha. Pred použitím pipety, a aj pred prechodom na použitie pre druhé ucho, je vhodné aplikačnú pipetu vydezinfikovať. (Ja viem, otrava... ale má to zmysel...)
- **Keď liečite infekciu uší, aplikujte liečebnú látku aj na labky, priestor medzi vankúšikmi a pazúrikmi.** Ideálne tým istým produktom, akým sú liečené uši (ak je to možné). Aj tam sa totiž, počas škriabania ušíek, dostávajú patogény a cez labky sa potom dostávajú aj na iné časti tela. Takto sa infekcia šíri ďalej. To je príčinou, prečo sa často objavujú zapálené miesta medzi vankúšikmi spolu so zápalmi uší. Niekedy sa infekcia prejaví o nejaký deň skôr na labkách a až potom vidíme, že uši potrebujú údržbu.

Akútne ochorenie a jeho chronicita

Toto je jedna z veľmi dôležitých častí, pretože sa zmienim o niečom, čo robí veľa majiteľov psov a nechtiac tak spôsobuje vážny problém. Obzvlášť pre SPAID rizikových jedincov je to závažné. Veľmi apelujem na majiteľov psov, aby si jednoduché fakty prechodu akútneho stavu do chronického uvedomili a snažili sa im vyvarovať.

Liečba infekcie musí byť dôkladná a vždy až do odznenia jej prejavu, niekedy aj o niečo dlhšie. Príčina ochorenia musí byť úplne odstránená. V prípade, že dôjde k zlepšeniu stavu, liečba sa nemá prerušovať. Antibiotická a anitifungálna liečba by mala byť stanovená na základe citlivosti patogénu na účinnú látku. Ide o laboratórne stanovenie miery účinnosti. To poskytuje istotu, že sa používa najvhodnejší a najúčinnjší liek.

„Stanovená liečba sa nesmie svojvoľne skracovať, ani meniť predpísané dávkovanie.“

Dĺžka užívania a dávkovanie bolo stanovené na základe rozsiahlych štúdií o účinnosti a bezpečnosti. Má trvať tak dlho, ako ju určuje výrobca produktu. Dĺžka doby užívania liečiva môže byť u rôznych indikácií odlišná. To by mal najlepšie vedieť, a aj určiť veterinár.

Skrátením doby podávania, aj keď sa vám zdá, že prejavy ochorenia už vymizli spôsobíte, že sa ochorenie môže čoskoro vrátiť. Rozdiel bude v tom, že pôvodná účinná látka už nebude na daný patogén dostatočne účinná. Budete potrebovať buď iný liek, alebo silnejšie dávkovanie. Nedôsledným preliečením sa situácia stále zhoršuje. Tento jav sa nazýva **rezistencia na účinnú látku**. Takýmto konaním postupne ochorenie prechádza do chronicity. Alebo do svojej „spiacej“ formy. Potom stačí málo a je späť a často s horšími príznakmi. Vysporiadať sa s nim je stále väčší a väčší problém. Najst' dostatočne efektívny liek je postupom času stále ťažšie. Vzniká nepríjemný stav a situácia, ktorá má komplikované riešenie. Nekonečný príbeh, na ktorého začiatku sme boli práve my, svojim rozhodnutím, ktoré sme možno urobili v dobrej viere, ale malo zlý dopad...

„Vždy podávajte antibiotiká v správnej dávke a dostatočne dlho.“

(Dĺžka liečby závisí od produktu – veľkosti molekuly účinnej látky a jej schopnosť prenikať do cieľových orgánov - a aj od ochorenia. Pri ochoreniach kože a kostí je dĺžka podávania často o niečo dlhšia).

ZÁVER

Čo je teda kľúčom k zdraviu šarpeja? Zhrniem, čo som detailnejšie opísala v článku:

- eliminácia zápalových spúšťačov,
- podpora zdravého hyaluronu,
- minimalizovanie rizika chronicity a „spiacej“ formy ochorenia všade tam, kde je to možné,
- cieleňá liečba aktívneho ochorenia – na základe správne zvolených a výpovedných diagnostických testov (nie genetických).
- zabezpečenie dobrej výživy,
- podpora imunity a obranyschopnosti podávaním účinných dávok vybraných vitamínov a minerálnych látok,
- zaradiť do dennej rutinej praxe podávanie probiotík,
- racionálna starostlivosť o srst',
- dôsledná aj opatrná ušná hygiena,
- hravé každodenné mentálne aj fyzické cvičenie pre psa.

Tento článok, môže pôsobiť obsahovo náročne. Poviete si UFF, dá sa na všetko myslieť? Ale ide iba o zhrnutie všetkých základných prejavov SPAID na jednom mieste. Akýsi koncentrát informácií. Aj sirup nepijete neriedený... Opatrení, ktoré potrebujete aplikovať v skutočnosti nie je veľa a stojí to za to.

„Osvojiť si vhodné návyky v stravovaní, starostlivosti a prístupe k tomuto veľmi vnútorne senzitivnému plemenu je jednoduché a ľahké. Pomôže vám to zredukovať riziká na minimum.“

Na celý problém SPAIDu sa treba pozeráť s rozvahou a neprekombinovať starostlivosť ničím, čo nie je potrebné, ale vedie vás k tomu iba obava.

Veľa problémov sa zhoršuje nesprávnou diagnostikou, ale aj tým, že sa z úzkosti konzultuje s viacerými veterinármi a aplikujú/kombinujú sa protichodné liečby. Niekedy sa k tomu ešte pridajú rady z internetu a nakoniec to končí tak, že sa ťažko zistí, čo vlastne problémy spôsobuje. Keď však príde na „lámanie chleba“ a je potrebná skutočne rýchla odborná intervencia, sme postavení pred realitu tápania a liečbu typu pokus-omyl, alebo alibistické a skutočne hlúpe konštatovanie „Veď je to šarpej...“

Problémom je aj nedôslednosť a netrpezlivosť pri očakávaní terapeutických výsledkov. Rýchle vysadenie liekov a suplementov. Tak sa liečebný efekt nemusí dostaviť, alebo sa ochorenie preklolí do chronicity alebo spiacej formy. A vy pokračujete...hľadáte, skúšate ďalej... Začarovaný kruh. Verím, že od teraz už trochu menší...

„Shar pei je staré, pôvodné a zdravé plemeno. Človek mu to však svojimi pochybeniami, alebo prekombinovaným prístupom často kazí...“

Preto ešte radím:

ÁNO, nájdite si edukovaného a spoľahlivého veterinára. Nie preto, že máte psa údajne riskantného plemena šarpej!... Ale preto, aby ste mali istotu, že prístup k vášmu psovi bude odborný a cielený. Bez paniky a pokusov. A tak konajte aj vy.

„Šarpej je citlivé a múdre plemeno. Potrebuje aj takého majiteľa!“

Literatúra:

- Animal Health Diagnostic Cente webpage, Cornell university; 2019
- Veronica Lucía Martíney Díaz: Genetic background hereditary cutaneous hyaluronosis and FSF, Nov 2014
- Victoria P. Werth, ... Jan P. Dutz, in Systemic Lupus Erythematosus (Fifth Edition), 2011
- Dr. Linda Tintle: CSPCA, Inc. magazine, The Barker, Oct-Nov-Dec 2009
- Mreferaty, bakteriológia, referat-24600
- Linda J.M. Tintle DVM, Familial Shar-Pei Fever and Amyloidosis
- Linda J.M. Tintle DVM, What causes a Shar-Pei to spike a fever and have an autoinflammatory event?
- Kinna A. Patel, DPM, Small-vessel vasculitis: A review and case report, The Foot and Ankle Online Journal 10/2007
- Cutaneous Vasculitis, Willous veterinary centre
- Viera Staviarska, Data on file.
- MVDr. Barbora Bartošová, Proč naše lékárnička není vhodná pro kočky a psy?
- Kateřina Horáčková, Terapie bolesti psa a kočky.
- doc. RNDr. Anna Volleková, CSc., Antimykotiká v dermatologii.
- Leane de Winnter, Streptococcal toxic shock syndrome and necrotizing fasciitis, 1996